

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/591/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2106224019
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Barcajová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2106224019.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobcov: 1. G. F., narodený XX.XX.XXXX, bytom M. R. V. XX, E., 2. U. X., bytom A. XX, O., obaja právne zastúpení JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátom, AK T. Tekela 23, Trnava, proti žalovaným: 1. A. E., narodený XX.XX.XXXX, bytom O., m. č. V. č. XX, zastúpený JUDr. Petrom Horváthom, advokátom, AK so sídlom Hlavná 31, Trnava, a 2. KOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, IČO 00 585 441, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovaného v 1. rade proti rozsudku Okresného súdu Piešťany č.k. 4C/164/2008-314 zo dňa 5. januára 2015 v spojitosti s jeho opravným uznesením 4C/164/2008-375 zo dňa 9. júna 2015 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti výrokov I., III., IV. a V. **z r u š u j e** a vec v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanému v 1. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 33.500,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Určil, že žalovaný v 1. rade dňa 06.03.2004 tým, že viedol svoje vozidlo značky Seat Toledo EČ: HC - 133 AM a začal na ceste druhej triedy č. 513 v kilometri 24.100 v katastri obce Alekšince v smere Nitra - Hlohovec pred ním jazdiace neznáme osobné motorové vozidlo v čase, keď bol predchádzaný osobným motorovým vozidlom značky Škoda Felicia EČ: HC 933 AB, v dôsledku čoho došlo k bočnej zrážke oboch vozidiel, následne osobné motorové vozidlo značky Škoda Felicia EČ: HC 933 AB vyšlo mimo vozovku vľavo, kde narazilo do stromu a prevrátilo sa na strechu, následkom čoho na mieste nehody zomrel P. X. a dňa XX.XX.XXXX na následky zranení z tejto dopravnej nehody zomrela F. F., zasiahol do osobnostných práv žalobkyne v 2. rade, do jej práva na súkromie a rodinný život (výrok II.). Uložil ďalej žalovanému v 1. rade povinnosť zaplatiť žalobkyni v 2. rade sumu 66.387,83 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok III.). Žalobu voči žalovanej v 2. rade zamietol (výrok IV.) s tým, že o trovách konania rozhodne do tridsiatich dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (výrok V.). Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalobe žalobcov v 1. a 2. rade voči žalovanému v 1. rade je dôvodné vyhovieť, avšak žalobu voči žalovanému v 2. rade je dôvodné zamietnuť. Mal preukázané, že žalobcovia v 1. a 2. rade sa svojimi žalobami zo dňa 03.10.2006 domáhali určenia, že žalovaný v 1. rade svojim konaním pri vedení svojho motorového vozidla, následkom čoho zomreli im blízke osoby, zasiahol do osobnostných práv žalobcov v 1. a 2. rade, do ich práva na súkromie a rodinný život. Obe samostatné konania vedené pod sp. zn. 4C/164/2008 (žalobca v 1. rade) a pod sp. zn. 4C/184/2008 (žalobkyňa v 2. rade) spojil na spoločné konanie s tým, že vec sa bude ďalej viesť pod spoločnou spisovou značkou 4C/164/2008. Obe žaloby sú odôvodnené na tom istom skutkovom základe, teda ide o následok dopravnej nehody, ktorú zavinil žalovaný v 1. rade a následkom čoho žalobcovi v 1. rade zomrela matka F. F. a starý otec P. X. a žalobkyni v 2. rade zomrel manžel - P. X. a dcéra F. F.. Rozsudkom č.k. 4C/164/2008-137 zo dňa 06.02.2012 v požadovanom výroku I. vyhovel, výrokom II. uložil žalovanému v 1. rade zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 6.500,- eur (z toho sumu 6.000,- eur za zásah do súkromného a rodinného života žalobcu v 1. rade smrťou jeho matky a sumou 500,- eur za zásah do súkromného a rodinného života žalobcu v 1.

rade smrťou jeho starého otca), vo zvyšku bola žaloba žalobcu v 1. rade zamietnutá. V dôsledku tomuto rozhodnutiu predchádzajúcemu odvolania žalobcu odvolací súd uznesením č.k. 9Co/100/2012-212 zo dňa 31.05.2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku II. v napadnutej vyhovujúcej časti nad sumu prevyšujúcu 4.500,- eur a v napadnutej zamietajúcej časti zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Po zrušení veci odvolacím súdom uznesením č.k. 4C/184/2008-158 zo dňa 31.01.2014 súd spojil veci na spoločné konanie a ďalej sa obe žaloby vedú pod touto sp. zn. 4C/164/2008.

Opravným uznesením č.k. 4C/164/2008-375 zo dňa 09.06.2015 opravil svoje rozhodnutie tak, že na strane 11 ods. 2 zhora vypúšťa označený text, ktorý do uvedeného rozhodnutia nebolo dôvodné zakomponovať. Svoj postup právne odôvodnil podľa § 164 veta prvá a druhá OSP.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie žalovaný v 1. rade. Argumentoval, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený a v okolnostiach, za ktorých k porušeniu práva došlo, takmer vôbec. Jeho odôvodnenie je v niektorých častiach rozporné. Tento rozsudok preto považuje za nespravodlivý a nepreskúmateľný a navrhol, aby bol zrušený a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade súd prvého stupňa rozhodol už druhý raz a v predchádzajúcom rozsudku súd prvého stupňa posúdil závažnosť vzniknutej ujmy, no v poslednom rozsudku sa už týmto nezaoberal. V predchádzajúcom rozsudku prihliadol aj na skutočnosť, že neoprávnený zásah bol spôsobený z nedbanlivosti a konštatoval i nesprávnu reakciu vodiča poškodeného vozidla a preto je tu namieste záver, že napriek chybe žalovaného nemuselo dôjsť k takým následkom kolízie vozidiel, ktoré sú nezvratné. Čo sa týka spoluzavinenia poškodeného vozidla na dopravnej nehode, pasáž odôvodnenia zrušujúceho uznesenia, ktorú v teraz napadnutom rozsudku súd prvého stupňa čiastočne prevzal, viedla súd prvého stupňa k tomu, že sa vôbec nezaoberal okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo, tieto nehodnotil, ani na žiadne neprihliadol, ako keby otázka výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemala žiadne okolnosti. Argumentoval ďalej, že v trestnom konaní bolo potrebné prihliadnuť na právnu kvalifikáciu a presné posúdenie veci, čo má vplyv na rozsah jeho zodpovednosti, výšku alebo primeranosť nemajetkovej ujmy. Súd prvého stupňa mal pri hodnotení okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, prihliadnuť k tomu, že jeho konanie bolo protiprávnym konaním z nedbanlivosti, že nešlo o hrubé porušenie dopravných predpisov, ani podľa súdneho znalca Ing. Jozefa Veverku nespôsobil vytlačenie vozidla Škoda Felícia mimo vozovku, kedy došlo k nárazu do stromu. Tiež je dôležité, že vodičovi Škody Felícia nič nebránilo v tom, aby po bočnom strete pokračoval v ľavej časti vozovky, kde mohol vozidlo zabrzdiť v smere jeho pohybu. Nestrácajúc zo zreteľa že to, čo podmienilo následok, bolo jeho konanie, avšak bola tu i reálna moc technického správania vodiča Škody Felícia ovplyvniť následky dopravnej nehody. Poukázal na to, že vedenie motorového vozidla je vždy rizikovou činnosťou pre každého vodiča, na to, že intenzitu bočného nárazu bola minimálna, ďalej na to, že súd prvého stupňa prakticky pri rovnakom posúdení závažnosti ním spôsobenej nemajetkovej ujmy priznal žalobcovi 1. predchádzajúcim rozsudkom sumu 6.500,- eur, za smrť starého otca 500,- eur a napadnutým rozsudkom rozhodol podstatne odlišnou sumou 30.000,- eur za smrť matky a 8.000,- eur smrť starého otca. Žalobkyni v 2. rade vyhovel v celom rozsahu. I keď súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí poukazuje na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vydaný vo veci sp. zn. C 22/12 zo dňa 24.10.2013, na to, že poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel pokrýva aj nároky na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obeti usmrtených pri dopravnej nehode, teda pokrýva nároky oboch žalobcov, žalovaný v 2. rade počas konania odmietal vstup do konania ako vedľajší účastník na jeho strane. Pripomenul ďalej, že na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 7C/277/2008 si uplatňuje nárok o ochranu osobnosti a nemajetkovej ujmy v sume 66.387,83 eura (2.000.000,- Sk) ďalší subjekt, ktorý utrpel ujmu z tejto dopravnej nehody, ktorá skutočnosť je pre neho významnou. Poukázal na rozhodovaciu prax súdov vo veciach priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch s prihliadnutím na okolnosti, ktoré jednotlivých žalovaných ako škodcov alebo porušovateľov práva iného zaťažovali viac alebo menej podstatne závažnejším alebo hrubým porušením povinností vodiča, čím zasiahli do osobnostných práv iného. Aj s prihliadnutím na tieto skutočnosti mu pripadá napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako nevyvážené a rozhodnutím o výške priznanej nemajetkovej ujmy ako neprimerané. Nesúhlasil tiež s odvolaním žalovanej v 2. rade, ktorá vzniesla námietku premlčania a argumentuje publikovaným rozhodnutím NS SR 5 Cdo 265/2009, kde sa poukazuje na ustanovenie § 3 ods. 1 OZ a na právo na spravodlivý proces. Poukázal na to, že ak má žalovaný 2. zákonnú povinnosť splniť niečo za iného, v danom prípade za neho, tak nemôže sa voči nej uplatniť premlčacia doba skôr, než voči tomu, za koho má plniť, keďže on žalovanému v 2. rade včas oznámil, že sa voči nemu uplatňuje náhrada škody z povinného zmluvného poistenia, márne ho

vyzýval, aby vstúpil do predmetného konania na jeho strane. Preto je akceptácia námietky premlčania súdom prvého stupňa v rozpore s § 3 ods. 1 OZ.

Žalovaný v 2. rade navrhol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 zákona č.99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov - Občianskeho súdneho poriadku - ďalej aj „OSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou, podal ho účastník konania (§ 201 OSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 204 OSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný, (§ 202 OSP), preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako i konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo (§ 212 ods. 1 OSP) po skonštatovaní, že odvolanie má základné zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 OSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. d) a f) OSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP), prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je opodstatnené, preto je potrebné rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 221 ods. 1 písm. f) OSP). Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie vydal pomerom hlasov 3:0, t.j. jednohlasne (§ 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z.z.).

Predmetom tohto konania vedeného na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 4C/164/2008 je nárok žalobcov v 1. a 2. rade (po spojení vecí 4C/164/2008 s vecou 4C/184/2008 s tým, že konanie je naďalej vedené pod sp. zn. 4C/164/2008) voči žalovaným morálna satisfakcia a náhrada nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla v dôsledku dopravnej nehody dňa 06.03.2004 a ktorú zavinil žalovaný v 1. rade. Na základe žaloby žalobcov v 1. a 2. rade súd prvého stupňa určil, že žalovaný v 1. rade dňa 06.03.2004 tým, že viedol svoje vozidlo zn. Seat Toledo, EČ HC-133 AM a začal na ceste II. triedy č. 513 v km 24.100 v katastri obce Alekšince v smere Nitra - Hlohovec predchádzať pred ním jazdiace neznáme osobné motorové vozidlo v čase, keď bol predchádzaný osobným motorovým vozidlom zn. Škoda Felícia, EČ HC-933 AB, v dôsledku čoho došlo k bočnej zrážke oboch vozidiel, následne osobné motorové vozidlo zn. Škoda Felícia, EČ HC-933 AB vyšlo mimo vozovku vľavo, kde narazilo do stromu a prevrátilo sa na strechu, následkom čoho na mieste nehody zomrel P. X. a dňa XX.XX.XXXX na následky zranení z tejto dopravnej nehody zomrela F. F., zasiahol do osobnostných práv žalobcov v 1 a v 2. rade, do ich práva na súkromie a rodinný život. Súd prvého stupňa takto určil rozsudkom č.k. 4C/164/2008-137 zo dňa 06.02.2012 ohľadom žalobcu 1. a napadnutým rozsudkom č.k. 4C/164/2008-314 zo dňa 05.01.2015 v spojitosti s opravným uznesením č.k. 4C/164/2008-375 zo dňa 09.06.2015 ohľadom žalobkyne 2. . Oba tieto výroky neboli predmetom odvolacieho konania a predstavujú morálnu satisfakciu za konanie žalovaného v 1. rade, ktorým spôsobil žalobcom v 1. a 2. rade stratu ich blízkych osôb, čím zasiahol do ich práva na súkromie a do ich práva na rodinný život.

Predmetom ďalšieho konania sa potom stal nárok žalobcov v 1. a 2. rade na náhradu nemajetkovej ujmy.

Súd prvého stupňa uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobcovi 1. 33.500,- eur a žalobkyni 2. 66.387,83 eura a vo zvyšku žalobu žalobkyne 2. zamietol.

Odvolanie voči rozsudku súdu prvého stupňa v tejto časti podal v zákonnej lehote žalovaný v 1. rade, takže predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorý žalobcovi v 1. rade priznal náhradu nemajetkovej ujmy spolu v sume 33.500,- eur a žalobkyni v 2. rade spolu v sume 66.387,83 eura (vo zvyšku jej žalobu zamietol). Pritom treba prihliadnuť i na to, že o nároku žalobcu v 1. rade už bolo rozhodované predchádzajúcim rozsudkom zo dňa 06.02.2012, ktorý bol vo výroku II. v napadnutej vyhovujúcej časti nad sumu 4.500,- eur, ako i v zamietajúcej časti zrušený a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, čo potom znamená, že suma 4.500,- eur je už žalobcovi v 1. rade právoplatne prisúdená (odvolanie žalovaného voči tomuto rozsudku súdu prvého stupňa zo dňa 06.02.2012 č.k. 4C/194/2008-138 totiž smerovalo len nad prisúdenú istinu 4.500,- eur).

Podľa článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky má každý právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného práva.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života, zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. (2) Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. (3) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 16 OZ kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

Podľa § 856 OZ občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.

Predmetom ochrany osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka sú rýdzo osobné práva, ktoré prináležia každej fyzickej osobe. Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Následok - vznik nemajetkovej ujmy spočívajúci v porušení, resp. už ohrození osobnosti, súkromia a rodinného života dotknutej fyzickej osoby, je spojený pre pôvodcu zásahu s nepriaznivými priamymi následkami vo forme zvláštnych občianskoprávných sankcií podľa § 13 Občianskeho zákonníka a to upustenie od neoprávnených zásahov, odstránenie následkov takýchto zásahov a primerané zadosťučinenie. Zadosťučinenie, ktorá sa priznáva postihnutej osobe na zmiernenie nepriaznivých následkov neoprávneného zásahu, t.j. nemajetkovej ujmy vzniknutej na súkromí fyzickej osoby, môže byť buď morálnym plnením alebo peňažným plnením. Základnou podmienkou pre priznanie zadosťučinenia v peniazoch (tzv. materiálna satisfakcia) je existencia okolností dokladujúcich, že v konkrétnom prípade je morálne zadosťučinenie nepostačujúce z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých navrhovateľovi vzhľadom na postavenie navrhovateľa v rodine a spoločnosti.

V prípade úmrtia blízkej osoby (manžela, rodiča, detí), kedy bolo dotknuté právo na súkromný a rodinný život, predstavuje pre postihnutú osobu závažnú ujmu na jej osobnosti (v takých prípadoch ide o ujmu sprevádzajúcu postihnutú osobu po celý jej ďalší život). Aby prišlo k naplneniu predpokladov stanovených v § 13 ods. 2,3 OZ je, že v konkrétnom prípade došlo k neoprávnenému zásahu do chráneného osobnostného práva, ďalej že u postihnutej fyzickej osobe došlo k vzniku nemajetkovej ujmy v značnej miere a že medzi neoprávneným zásahom do chráneného osobnostného práva a nemajetkovou ujmu vzniknutou u postihnutej osoby v značnej miere existuje príčinná súvislosť.

Zákonným predpokladom pre poskytnutie ochrany pred zásahom do osobnostných práv v zmysle § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka je preukázanie takého zásahu, teda konania, ktoré závažnejšie porušuje tieto práva, alebo je spôsobilé vyvolať ich ohrozenie alebo narušenie a neoprávnené zásahy. V súdnom konaní musí takýto zásah preukázať navrhovateľ, ktorý tvrdí existenciu takéhoto zásahu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 5Cdo 265/2009 zo 17. februára 2011 uviedol, že „ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňovať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou“. Na inom mieste odôvodnenia tohto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že „zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti“.

Existenciu neoprávneného zásahu do práva na súkromie a rodinný život, ktorý bol spôsobený usmrtením blízkeho rodinného príslušníka pri dopravnej nehode, konštatoval Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí z 20. apríla 2011 sp. zn. 4Cdo 168/2009.

V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu sa teda uplatňuje jednotný názor, v zmysle ktorého súčasťou práva na ochranu súkromia chráneného ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka, je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami, a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny.

Uvedený právny názor je dôvodné aplikovať aj v preskúmvanej veci. Smrť matky a starého otca žalobcu 1. a smrť manžela a dcéry žalobkyne 2. pri dopravnej nehode, zavinenej žalovaným v 1. rade, je neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život.

Súd prvého stupňa priznal žalobcom v 1. a 2. rade nemajetkovú ujmu za stratu blízkych osôb. Žalobca v 1. rade v dôsledku dopravnej nehody zo dňa XX.XX.XXXX stratil svoju matku F. F., ktorá následkom zranení utrpenej pri tejto dopravnej nehode dňa XX.XX.XXXX zomrela a tiež utrpel stratu smrťou starého otca P. X. (otca jeho matky), ktorý zomrel na mieste dopravnej nehody. Žalobkyňa v 2. rade utrpela touto dopravnou nehodou nemajetkovú ujmu vo forme straty manžela P. X. dňa XX.XX.XXXX a straty dcéry F. F., ktorá následkom zranení z dopravnej nehody zomrela dňa XX.XX.XXXX.

Žalovaný v odvolaní poukazoval predovšetkým na to, že súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku konštatuje, že ide o objektívnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv a viazaný odôvodnením zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu 9Co/100/2012-212 zo dňa 31.05.2012 sa nezapodieval okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo, vôbec ich nehodnotil, na žiadne neprihliadol, výšku náhrady nemajetkovej ujmy posúdil len s prihliadnutím na jej závažnosť, ako keby nemala žiadne okolnosti.

Odvolanie žalovaného v 1. rade v tejto časti odvolací súd považuje za dôvodné. Je potrebné konštatovať, že predchádzajúci rozsudok súdu prvého stupňa odvolací súd uznesením č.k. 9Co/100/2012-212 zo dňa 31.05.2012 zrušil predovšetkým preto, že súd prvého stupňa sa nevyporiadal s návrhmi účastníkov v súvislosti s vykonaným dokazovaním, jeho rozhodnutie sa stalo nedostatočne odôvodneným a preto nepreskúmateľným (nevychádzal z vykonaného dokazovania, nepostupoval v súlade s ustanovením § 132, opomenul aplikáciu § 118 ods. 2 OSP, čo viedlo k tomu, že princípy korektného procesného postupu pred súdom zachované neboli). Na strane 6 uvedeného rozhodnutia v odstavci treťom odvolací súd poukázal na to, že zásadnými kritériami, ktorými sa súd musí pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy spravovať, sú závažnosť vznikutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tu dal odvolací súd súdu prvého stupňa návod na to, ktoré okolnosti musí pri rozhodnutí vziať v úvahu, i keď na predposlednej strane, odsek štvrtý odvolací súd konštatoval, že rozhodnutie je nepreskúmateľné a protirečivé, pretože spoluzavinenie druhého účastníka na dopravnej nehode nie je preskúmateľné a súd prvého stupňa sa s ním riadne nevyporiadal, za ktorého stavu potom nemôže byť okolnosťou, ktorú vezme súd pri svojom rozhodovaní do úvahy. To však neznamená, že súd prvého stupňa nemal prihliadnuť na okolnosti tejto dopravnej nehody a pokiaľ bez ďalšieho vzal v úvahu len uvedené, z kontextu vytrhnuté úvahy odvolacieho súdu za základ svojho rozhodnutia, nepostupoval vecne správne.

Na to, aby súd mohol o nároku žalobcov v 1. a 2. rade rozhodnúť, musí vychádzať vždy z čo najúplnejšieho skutkového stavu na základe vykonaných dôkazných prostriedkov (§ 125 OSP) a rozhodnutie vo veci vynesené na základe vyhodnotenia všetkých dôkazov v ich vzájomnej súvislosti s prihliadnutím na to, čo všetko vyšlo za konania najavo (§ 132 OSP). Zistenie, ako došlo k vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcov, najmä posúdenie okolností, za ktorých k porušeniu práva žalobcov došlo, sú základom pre stanovenie pasívne legitimovanej osoby a posúdenie rozsahu jej zodpovednosti za porušenie práv žalobcov. Okolnosti, za ktorých k porušeniu tohto práva došlo, nemožno prehliadať. Bolo preto povinnosťou súdu prvého stupňa presvedčivým a na poklade vykonaných dôkazov (predovšetkým výsluchu žalovaného o okolnostiach dopravnej nehody, zistením konania a správania sa pri dopravnej nehode jej účastníkmi, kvalifikovanie porušenia dopravných

predpisov nimi a podobne) hodnoverným spôsobom zistiť okolnosti, za ktorých k porušeniu práva žalovaným, resp. za dopravnú nehodu zodpovedným účastníkom došlo.

Preto nemožno považovať rozhodnutie súdu prvého stupňa za vecne správne, pokiaľ na tieto okolnosti neprihliadol.

Súd prvého stupňa, ktorý na tieto okolnosti neprihliadol, teda nehodnotil žiadne okolnosti, za ktorých k porušeniu daného práva došlo, prípadne neprihliadol na spoluzavinenie, ktoré bolo súčasťou skutkového deja dopravnej nehody na strane druhého vodiča, si tak nevytvoril základný rámec pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy.

Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky, považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Z toho vyplýva, že predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je, že došlo k neoprávnenému zásahu, a že tento zásah bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na chránených osobnostných právach. Tieto náležitosti musia byť súčasne splnené, aby vznikol právny vzťah, obsahom ktorého je na jednej strane právo domáhať sa ochrany podľa Občianskeho zákonníka a na druhej strane povinnosť znášať sankcie uložené súdom. Účastníkom, ktorý je v rámci tohto právneho vzťahu nositeľom uvedeného oprávnenia, je fyzická osoba, do osobnostných práv ktorej bolo zasiahnuté. Účastníkom, ktorý je nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti alebo odstrániť následky zásahov, alebo poskytnúť primerané zadosťučinenie, je vždy tá fyzická (alebo právnická osoba), ktorá sa dopustila určitého konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobnostných práv.

Z rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu ďalej vyplýva, že zohľadnenie okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo, je významné pre oba zúčastnené subjekty, pretože pri neoprávnenom zásahu do osobnostných práv zavinením dopravnej nehody, pri ktorej zahynul blízky príbuzný oprávneného subjektu sa pre jeho úspešnosť nevyžaduje, aby konanie samotného nebohého muselo byť po právnej stránke bezzávadné. Správanie samej dotknutej osoby pri neoprávnenom zásahu sa stáva právne významným až pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 OZ), ktorú výšku určuje súd podľa závažnosti ujmy a podľa okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 OZ). Týmito okolnosťami sú nielen okolnosti na strane samotného škodcu, ale súčasne sú to aj okolnosti na strane dotknutej osoby, na ktoré okolnosti musia súdy nižších súdom prihliadnuť (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27.10.2010, sp. zn. 1 Cdo 77/2009). Uvedený právny záver je dôvodné aplikovať v prejednávanej veci a prihliadnuť na okolnosti tejto dopravnej nehody v širších súvislostiach.

Súd prvého stupňa mal teda prihliadnuť na všetky okolnosti, ktoré sa podieľali na vzniku a následkoch dopravnej nehody a takto zvážiť, či plnú zodpovednosť za dopravnú nehodu nesie len žalovaný 1., alebo sa na nej podieľal aj vodič druhého vozidla.

Žalovaný v 1. rade v odvolaní ďalej poukázal na to, že predchádzajúcim rozsudkom, prakticky pri rovnakom posúdení závažnosti spôsobenej nemajetkovej ujmy, priznal súd prvého stupňa žalobcovi 1. náhradu tejto ujmy v sume 6.500,- eur a vo zvyšku žalobu ako bezdôvodnú zamietol, no napadnutým rozsudkom fakticky rozhodol o nároku v sume 38.000,- eur. Žalobkyni v 2. rade vyhovel v tejto časti v celom rozsahu - priznal jej sumu 66.387,83 eura. Súd prvého stupňa poukazujúc na bod 59 rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/12 zo dňa 24.10.2013 o povinnosti poisťovne zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pokryť aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej ...

Pokiaľ nie je postačujúce zadosťučinenie určovacím výrokom súdu najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má táto fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ustanovenie § 13 ods. 2 OZ normuje, že výška náhrady sa určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Súd sa pri rozhodovaní o výške tohto nároku musí opierať o konkrétne preskúmateľné hľadiská. Maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať (inak by postupoval v rozpore s ustanovením § 153 ods. 2 OSP.), je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu (§ 79 ods. 1 OSP).

Súd prvého stupňa konštatoval, aké následky spôsobil neoprávnený zásah žalovaného v 1. rade do súkromného a rodinného života žalobcov. Prihliadol na mimoriadnu závažnosť a neodstrániteľnosť ujmy, ktorú žalobcovia utrpeli a dospel k záveru, že zadosťučinenie poskytnuté žalobcom v 1. a 2. rade určovacími výrokmi rozsudku nie je postačujúce a preto im priznal náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 3 OZ. Treba však konštatovať, že konkrétnu výšku tejto ujmy nijako bližšie neodôvodnil, keď ako na to poukázal vo svojom odvolaní žalovaný, predchádzajúcim rozsudkom žalobcovi v 1. rade bola určená ako primeraná ujma suma 6.500,- eur a týmto rozsudkom suma spolu 38.000,- eur, žalobkyni v 2. rade sume 66.387,83 eura. Tieto sumy sú z hľadiska určenia ich výšky nepreskúmateľné. Súd prvého stupňa diametrálne rozličné posúdenie výšky nároku v predchádzajúcom a terajšom rozsudku bližšie neodôvodnil.

Výšku nemajetkovej ujmy je v danom prípade možné odvodiť len od kritérií uvedených v § 13 ods. 3 OZ a to v závažnosti vzniknutej ujmy a okolnostiach, za ktorých k porušeniu práva došlo. Stanovenie výšky náhrady je zo zákona vecou voľnej úvahy súdu (§ 136 OSP), ktorá ale musí byť odôvodnená a musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave ohľadom oboch zákonom predvídaných kritérií, teda ohľadom závažnosti vzniknutej ujmy i s ohľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Pritom určujúcim hľadiskom pre stanovenie uvedených meradiel musí byť hľadisko závažnosti a intenzity zásahu do práv patriacich do sféry súkromného života jednotlivca dotýkajúcej sa samej podstaty ľudskosti a ľudskej dôstojnosti, ktoré je s ohľadom na ich význam nutné vnímať ako zásadné, najcitlivejšie a najzávažnejšie. Priznaná náhrada musí tiež zohľadniť prevenčno-sankčnú funkciu a nemala by byť pre zodpovednostný subjekt likvidačná. (rozsudok NS SR 1Cdo 89/97 z 28.04.1998). Preto stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí byť preskúmateľné.

Priznaná náhrada musí spĺňať požiadavku primeranosti vzniknutej ujmy v osobnostných právach žalobcov. Žalovaný v 1. rade by sa mal preto podieľať na ujme žalobcov adekvátnou výškou náhrady. Priznaná výška náhrady by mala spĺňať požiadavku proporcionality zásahu vzniknutej ujmy v osobnostných právach žalobcov. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí byť adekvátna aj po zohľadnení všetkých okolností prípadu. Kvantifikácia „odškodnenia“ nemajetkovej ujmy prirodzene neznamena bezhraničnú neobmedzenosť. Primárne je preto potrebné vychádzať z individuálnych okolností prípadu a stretu práv žalujúcej a žalovanej strany, keďže priznané finančné plnenie by nemalo mať pre žalovanú stranu likvidačný charakter. Výška náhrady nemajetkovej ujmy zosobňuje hodnotu práva nemateriálnej povahy, týkajúceho sa osobnej integrity človeka, vrátane ľudskej dôstojnosti. Uvedenú voľnú úvahu je potrebné vnímať práve v kontexte ekvivalencie finančného plnenia.

Pri úvahách o výške nemajetkovej ujmy je dôvodné uplatniť test proporcionality a mieru disproportionality (bod 38 nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II ÚS 152/08, I. ÚS 416/2011, PL. ÚS 22/06, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07) a konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd treba riešiť prostredníctvom zásady spravodlivej rovnováhy.

Spravodlivá voľná úvaha je výsledkom spravodlivého riešenia kolízie práv účastníkov konania tak, aby žalobcovia priznanú požadovanú náhradu mohli oprávnene vnímať ako zadosťučinenie. Za predpokladu naplnenia požiadavky proporcionality môže dôjsť ku skutočnému zmierneniu vzniknutej ujmy zo strany škodcu (aké odškodnenie by požadoval on sám v prípade vymenených pozícií).

Podľa Nálezu Ústavného súdu ČR 350/03 princíp proporcionality (ako princípu využívaného pri kolízii chránených subjektívnych práv, ktorá sa má riešiť aj na základe kritéria porovnávania) patrí medzi všeobecné právne zásady, ktoré sa v právnej kultúre uplatňujú. Vo svetle všeobecných zásad je potrebné interpretovať aj jednotlivé ustanovenia právnych predpisov. Porušením pravidla proporcionality môže tak dôjsť k zásahu do ústavou garantovaných práv a to práva na súdnu ochranu. V danom

prípade ide o kumulovanie nárokov najbližších príbuzných so zachovaním princípu primeranosti, a náhrada nemajetkovej ujmy by vo vzťahu k žalovanému nemala mať likvidačný charakter a má napĺňať princíp proporcionality ako súčasť práva na súdnu ochranu. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je dôležitým aspektom to, aby jej výška odrážala všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Spôsobom, ako dosiahnuť relatívne spravodlivé vyčíslenie výšky relutárnej náhrady, je zohľadnenie čiastok priznaných v iných porovnateľných konaniach (porovnaj napr. rozsudok Okresného súdu Trnava č.k. 13C/126/2010-267 zo dňa 01.10.2014, rozsudok Okresného súdu Galanta č.k. 5C/42/2014 zo dňa 5. novembra 2015, rozsudok Okresného súdu Trnava č.k. 37C/358/2013 zo dňa 15. apríla 2015, rozsudok Okresného súdu Piešťany č.k. 7C/277/2008-429 zo dňa 30. júla 2015 a iné).

K veci je však potrebné poznamenať, že predmetná dopravná nehoda sa stala dňa 06.03.2004, t.j. pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, ktorú situáciu právna úprava rieši tak, že pri posudzovaní splnenia hmotno-právnych podmienok pre priznanie náhrady škody na zdraví, ku ktorej došlo dopravnou nehodou v čase pred vstupom Slovenskej republiky do EÚ, právo EÚ nie je možné aplikovať (porovnaj rozhodnutie NS SR sp. zn. 2 M Cdo 9/2013 zo dňa 27.08.2014).

Podľa § 1 z.č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou z motorových vozidiel, Poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

Podľa § 4 ods. 2 písm. a) z.č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

V danom prípade bude povinnosťou súdu prvého stupňa posúdiť spoluzodpovednosť žalovaného v 2. rade za vzniknutú škodu spôsobenú žalovaným v 1. rade na základe zákona a zvážiť, či možno takúto povinnosť stanoviť i žalovanému v 2. rade a v kladnom prípade či ním vznesená námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi (uznesenie sp. zn. NS SR 5Cdo/265/2009).

V rozhodnutiach súdov v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch sa nevyskytujú pochybnosti o tom, že ide o právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje (porovnaj napr. rozsudok NS SR 2 Cdo 194/2011, 5 M Cdo 7/2010, 1 Cdo 100/2009, 5 Cdo 278/2007, rozhodnutie NS ČR 31 Cdo 3161/08).

Žalovaný v 1. rade v odvolaní poukazuje na to, že súd prvého stupňa sa nevyporiadal v konaní s tým, že ak má žalovaný v 2. rade zákonnú povinnosť plniť niečo za iného, tak nemôže voči nemu uplynúť premlčacia doba skôr, než voči tomu, za koho má povinnosť plniť, teda v danom prípade voči nemu, žalovanému v 1. rade. Poukázal na to, že žalovanému v 2. rade včas oznámil, že sa voči nemu uplatňuje náhrada škody z povinného zmluvného poistenia. Vyzýval ho, aby vstúpil do predmetného konania na jeho strane, s čím nesúhlasil. Tu treba uviesť, že predovšetkým je potrebné zvážiť pasívnu legitímáciu žalovaného v 2. rade, nie jeho (ne)účasť ako vedľajšieho účastníka, pretože to je vecou konečného vyporiadania sa vzájomných vzťahov oboch žalovaných. Ak je však nárok žalobcov uplatnený i voči žalovanému 2/, ide o vyriešenie otázky jeho pasívnej legitímácie, vyriešenie pojmov a z nich vyplývajúcej samostatnej zodpovednosti žalovaného 2. za nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou z motorových vozidiel, ktorou skutočnosťou sa súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí nevyporiadal.

Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania tak odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Inak by odvolací súd znemožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv, lebo by im odoprel možnosť prieskumu nových, z pohľadu záverov súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska posúdenia odvolacím súdom rozhodujúcich záverov (o výške bezdôvodného obohatenia), čím by účastníkom odňal možnosť konať pred súdom (mutatis mutandis porovnaj rozhodnutie NS SR sp. zn. 2 Cdo 276/2007).

S prihliadnutím k uvedeným skutočnostiam odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 221 ods. 1 písm. h) a f) OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

V ďalšom konaní súd prvého stupňa doplní potrebné dokazovanie na zistenie okolností vzniku nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy z dopravnej nehody v tej súvislosti, že sa bude zaoberať nielen závažnosťou vzniknutej ujmy, ale prihliadne aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva na strane žalobcov došlo.

Pokiaľ prihliadne na závažnosť vzniknutej ujmy, konkrétne priznanú sumu musí odôvodniť i s prihliadnutím na výšku a prípadné dôvody, ktoré k prisúdeného priznaniu nároku súd viedli. V ďalšom konaní sa bude zaoberať súčasne tiež pasívnou legitimáciou žalovaného v 2. rade a to vo svetle právnej úpravy jeho zodpovednosti sa vzťahujúcej. Ak dôjde k záveru, že na základe zákona je žalovaný v 2. rade pasívne legitimovaný, zohľadní tiež uplatnenie námietky premlčania a bude sa zaoberať tým, či jej uplatnenie nie je v rozpore s dobrými mravmi. Pri posudzovaní rozsahu zodpovednosti žalovaného za nemajetkovú ujmu a stanovení jej výšky neopomenie aplikovať tiež zásadu proporcionality priznanej náhrady.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa i o trovách tohto odvolacieho konania.

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.